

SURİYELİ SIĞINMACILARIN TÜRK BASININDA TEMSİLİ: HABERLER ÜZERİNE ELEŞTİREL BİR ANALİZ

Tuba LİVBERBER
Akdeniz Üniversitesi, Türkiye
tubalivberber@akdeniz.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-9879-2135>

<i>Atf</i>	LİVBERBER, T. (2021). SURİYELİ SIĞINMACILARIN TÜRK BASININDA TEMSİLİ: HABERLER ÜZERİNE ELEŞTİREL BİR ANALİZ. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13(4), 1003-1028.
------------	---

ÖZ

Bu çalışma, gazete haberlerinin Suriyeli sığınmacıları nasıl temsil ettiğine ilişkin nitel bir inceleme sunmaktadır. Araştırma, Türkiye'nin göçmenlere Avrupa sınır kapısını açtığı 28 Şubat 2020-15 Mayıs 2020 tarihleri arasındaki dönemi kapsayan kesitsel bir çalışmadır. Araştırmada, en yüksek tiraja ve farklı yayın politikalarına sahip *Hürriyet*, *Sabah*, *Sözcü* gazetelerinde yayımlanan ve Suriyeli sığınmacıları konu edinen haberler incelenmiştir. Haberlere ulaşmak için gazete arşivlerinde “göçmen”, “mülteci”, “sığınmacı” ve “Suriyeli” anahtar kelimeleri aratılmıştır. Araştırma sorusu şudur: Suriyeli sığınmacılar, en yüksek tiraja ve farklı yayın politikalarına sahip gazeteler tarafından haberlerde nasıl temsil edilmektedir? Çalışma, Fairclough'un eleştirel söylem analizinde sistematikleştirdiği metin, söylemsel pratikler ve sosyal pratikler boyutlarının çözümlemesine dayanmaktadır. Bulgular, sığınmacılara ilişkin haberlerde olayın bağlamından koparıldığını, sığınmacıların özne değil, nesne olarak konumlandırıldığını ve çoğunlukla örtük biçimde *biz/onlar* ayrımı yaratılarak benzer şekillerde temsillerin tercih edildiğini saptamaktadır. Bu temsillerle söylemsel ve sosyal pratikler, mevcut güç ilişkilerinin yeniden üretimine katkıda bulunmaktadır.

Çalışmanın sonuçları, gazetelerin yayın politikalarının haber içeriklerini her zaman farklılaştırmadığını, kimi zaman da belirli dönemlerde benzer söylem ve temsilleri benimsediğini göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Haber Temsili, Sığınmacı, Eleştirel Söylem Analizi.

REPRESENTATION OF SYRIAN REFUGEES IN TURKISH PRESS: A CRITICAL ANALYSIS ON NEWS

ABSTRACT

This study presents a qualitative analysis of how newspaper articles represent Syrian refugees. The research is a cross-sectional study covering the period between 28 February 2020 and 15 May 2020, when Turkey opened the European border gate to immigrants. In the research, the news about Syrian refugees published in the newspapers *Hürriyet*, *Sabah*, and *Sözcü*, which have the highest circulation and different publication policies, were examined. To reach the news, the keywords “immigrant”, “refugee”, “asylum seeker” and “Syrian” were searched in the newspaper archives. The research question is: How are the Syrian refugees represented in the news by the newspapers with the highest circulation and different publication policies? The study is based on the analysis of the dimensions of text, discursive practices, and social practices, which Fairclough systematized in his critical discourse analysis. Findings indicate that the news about refugees are taken out of context, refugees are positioned as objects rather than subjects, and similar representations are preferred, mostly by creating an implicit us/them distinction. These representations and discursive and social practices contribute to the reproduction of existing power relations. The results of the study show that the publishing policies of the newspapers do not always differentiate their news content, and sometimes they adopt similar discourses and representations in certain periods.

Keywords: News Representation, Refugee, Critical Discourse Analysis.

GİRİŞ

Suriye’de yaşanan savaş, Mart 2020’den itibaren onuncu yılına girmiş bulunmaktadır. Savaş, sivililer ve devletler için büyük bir kriz olma özelliğini sürdürmektedir. Başka ülkelere sığınmak zorunda kalan Suriyelilere Türkiye (3 milyon 614 bin), Lübnan (952 bin), Ürdün (952 bin), Irak (252 bin) ve Mısır (133 bin) gibi ülkeler ev sahipliği yapmaktadır. Bu süreçte Suriyeliler, sığındıkları ülkelerde pek çok zorlukla karşılaşmakta, bu zorlukların başını

ikamet izni, ikamet kartı, güvenlik, olumsuz algı ve yasal belirsizlik gibi konular çekmektedir. En fazla Suriyeli sığınmacıyı barındıran Türkiye’de de benzer şekilde olumsuz algı, dil ve hareketlilik gibi zorluklar oldukça yoğun bir şekilde yaşanmaktadır (URL-1).

Suriyelilerin sığındığı ülkelerde yaşadığı sıkıntılar karşısında, sığınılan ülkeler ve Avrupa devletleri için de pek çok zorluk doğmuş ve doğmaya devam etmektedir. Suriye'deki çatışma devam ettikçe ve Suriyelilerin sığındıkları ülkelerdeki kalış süresi uzadıkça kimlik siyaseti, ekonomik kaygılar, statükonun sürdürülebilirliği ve insan hakları gibi konularda yaşanan sorunlar sıklıkla gündem konusu olmuştur (Atasü-Topçuoğlu, 2018: 283). Hatta Suriyelilerin durumu, Suriye iç savaşının başlamasından bu yana Türk toplumunda tartışma konusu olmuştur (Erkal, 2018: 240-241). Sığınmacıların sayısının zamanla artması ise gündemdeki sığınmacılara yönelik söylem ve beraberinde karşı söylemleri de artırmıştır. Bu söylemlerin oluşturulması ve yayılmasında birincil işleve sahip medyayı dışarıda bırakmak mümkün değildir. Mevcut araştırmaların çoğu, haber medyasının sığınmacıları tanımlamak için kullandığı dile yani söyleme odaklanmaktadır (Farris ve Mohamed, 2018: 818). Bu anlamda, medyanın güç ilişkileri tarafından şekillendirildiği (van Dijk, 2001) ve toplum üzerindeki etkisi de göz önünde tutulduğunda, sığınmacılara yönelik haber söylemlerinin analiz edilip irdelenmesi oldukça önemlidir (KhosraviNik, 2010; Richardson, 2007; Valenzuela-Vergara, 2018; van Dijk, 2001; 2005; 2018; Wodak, 1997; Wodak ve Reisigl, 2001).

Bu çalışmada, mülteci yerine sığınmacı kavramı kullanılmasının nedeni, Türkiye’nin coğrafi sınır koşulu kapsamında uyguladığı mevzuatta farklı bir yasal süreç izlemesidir. Dünyadaki pek çok hukuk sisteminde zorunlu nedenlerle bir ülkeden başka bir ülkeye yasal ya da yasa dışı yollarla göç eden kişiler mülteci olarak tanımlanmaktadır. Ancak Türkiye, Avrupa Konseyi’ne üye ülkelerin vatandaşları dışında sığınma başvurusu yapan kişileri mülteci olarak kabul etmemektedir. Bunun yerine ilk olarak 1994 Yönetmeliği’nde sığınmacı kavramını kullanan Türkiye, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nda bu kavramın yerine şartlı mülteci, ikincil koruma ve geçici koruma gibi üç farklı statüyü getirmiştir. Buna göre, ikincil ve geçici korumanın belirlenemediği durumlarda, Türkiye’ye Avrupa dışından zorunlu nedenlerle gelen kişilere mülteci denilememektedir (Erkal, 2018: 245). Türkiye’de mültecilik statüsü sadece Avrupa kökenlilere verildiği için Avrupa dışından gelen kişilerin alabileceği en yüksek statü, sığınmacı statüsüdür. Bu nedenlerden dolayı, yaygın kullanımların aksine ülkelerindeki iç savaştan kaçarak Türkiye’ye sığınan Suriyeliler, hukuki anlamda sadece “sığınmacı” statüsüne erişebilmekte ya da “kaçak göçmen” olabilmektedir (Efe, 2015: 14). Bunlar dışında, çalışmada göçmen kavramının kullanılmama nedeni de bu kavramın politik ve hukuki değerlendirmede “zorunlu bir nedene bağlı

olmadan daha iyi bir yaşam ve ekonomik koşullara ulaşabilmek amacıyla göç eden kişi” olarak tanımlanmasıdır (Erkal, 2018: 242).

Bu bilgilerden de anlaşılacağı gibi medya, geçici korunma statüsünde bulunan sığınmacılar konusunda kamuoyuna vereceği bilgileri belirtilen yönetmelikler doğrultusunda yapmalıdır. Buna göre medyanın, çeşitli sebeplerle Türkiye’ye sığınan bu kişilerin aslında misafir edildiğini, insani ihtiyaçlarının en iyi şekilde karşılanması gerektiğini, bu anlamda yardıma muhtaç gruplar olup henüz kalıcı olmadıklarını aktarması gerekmektedir. Bunun da ötesinde Türkiye, geçici korunma statüsünde bulunan söz konusu sığınmacılara henüz bu statülerinde bir değişiklik olmasa bile kendi vatandaşlarına sunmak zorunda olduğu gibi barınma, sağlık, eğitim ve beslenme ihtiyaçlarını en iyi biçimde karşılamalıdır. Sığınmacılar konusu, sığınmacı sayısındaki artışla birlikte şüphesiz yeni düzenlemelere ihtiyaç duymaktadır. Medyanın misyonu gereği yapacağı haber çalışmalarında hukuki, ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda çok yönlü düşünülmesi gereken bu ihtiyaçların ortaya konulmasında, kamuoyuna bilgi verilmesinde ve yapılan çalışmaların denetlenmesinde yine vazgeçilmez bir sorumluluk taşıdığı bilinciyle titizlik göstermesi beklenmektedir (Uçak, 2017: 243-244).

Literatür incelemesinden sonra bu çalışma, en yüksek tiraja ve farklı yayın politikalarına sahip üç gazetede ki haberleri analiz etmekte ve sığınmacıların nasıl temsil edildiğini araştırmaktadır. Eleştirel söylem analizine dayanan çalışma, *Hürriyet*, *Sabah* ve *Sözcü* gazetelerini kapsamaktadır. Bu örneklerle toplumsal bir sorun olarak görülen sığınmacıların (van Dijk, 1991: 245) haberlerde hangi temsillerle ele alındığı saptanmaktadır. Çalışmanın zaman dilimi, Suriye rejim güçlerinin İdlib’deki Türk askerlerine yönelik hava saldırısının ardından Türkiye’nin tüm göçmenlere Avrupa sınır kapılarını açtığı 28 Şubat 2020-15 Mayıs 2020 tarihleri arasındaki haberleri kapsamaktadır. Araştırmada analiz edilen haberler, ölçüt örnekleme yöntemiyle sınırlandırılmıştır. Sınır kapılarının şubat ayının son günlerinde açılması nedeniyle 28-29 Şubat günlerinde yayınlanan haberler de dâhil olmak üzere, 1-15 Mart, 1-15 Nisan, 1-15 Mayıs 2020 tarihleri aralığındaki haberler, örneklem olarak alınmıştır. Söz konusu gazetelerin dijital versiyonları analiz kapsamında tutulmuştur. Araştırma sorusu şudur: Suriyeli sığınmacılar, en yüksek tiraja ve farklı yayın politikalarına sahip gazeteler tarafından haberlerde nasıl temsil edilmektedir? Bu çerçevede çalışmada, ilk olarak medya ve öteki ilişkisine değinilmiş ardından gazete çözümlenmeleri yapılmıştır. Bulgular ise eleştirel söylem analizinin sistematize edilmesi için önerilen sınıflandırmalar açısından tartışılmıştır.

Medya ve Öteki

Medya, bireylerin duygu, düşünce, inanç ve tutumlarını etkilemektedir (Blumer, 1958; Vliegthart & Boomgaarden, 2007). Bu yüzden medyada neyin sunulup sunulmadığı ile sunulan şeyin hangi çerçevede nasıl sunulduğu oldukça önemlidir. Medyanın herhangi bir şeyi sunma şekli, okuyucunun o konuyu nasıl anladığını, yorumladığını ve etkilendiğini şekillendirmektedir (McCombs & Ghanem, 2001; KhosraviNik, 2010; Hassan, 2018). Bu açıdan temsil kavramı oldukça merkezi bir konuma sahiptir. Temsil kavramının temelinde ise “dil” bulunmaktadır. Temsil kavramı, dünyayı anlamlı kılmak ve bu doğrultuda dili kullanmak şeklinde karşılığını bulmaktadır (Hall, 2017: 23). Üretim ve dolaşımı sağlayan dilin kendine has kuralları bulunmaktadır. Sembolik araçlarla düzenlenen dil, söylemsel bir biçim almaktadır. Ancak bu söylem, gerçeğin şeffaf bir temsilini değil, dilin mevcut koşullar altındaki ilişkisinin temsilini oluşturmaktadır (Hall, 2005: 117-120). İdeoloji ve hegemonyanın kendini var etmesi ve sürdürülmesi de bu temsiller aracılığıyla mümkün olmaktadır.

Medya, ötekiler hakkında okurların ne düşünmesi, nasıl düşünmesi ve konuşması gerektiğini şiddetle vurgularken aynı zamanda metaforlar, ideolojiler ve inançlar inşa edip dağıtmaktadır (van Dijk, 1991: 246; Santa Ana, 2002: 822). Söylem ve temsil üzerinden anlam inşa edilen medyada (Hall, 2017; Wodak, 2012) yaratılan bazı kodların anlamları öylesine yaygınlaşmış ve içselleştirilmiştir ki bu kodları doğal olarak düşünmek bile mümkündür. Bu yolla doğallaştırılmış kodların ideolojik etkisi gizlenmektedir. Bu etkileri anlamak için medya söylemi ve temsilindeki tahakküm ve direniş ilişkilerinin üretildiği alanlara bakmak oldukça önemlidir. Eşitsizliklerin kurgulanıp yeniden üretildiği bu alanlarda bireyler, belirli kodlar etrafında kategorileştirmeye maruz bırakılmaktadır. Kategorileştirilen bu kodlar ise o kültürün “anlam haritalarına” işaret etmektedir. Bu anlamda oluşturulan “seçici algılar” (Hall, 2005: 121-125) ötekiye karşı kayıtsızlık, belirlenmezlik, normatiflik (Bauman, 1995: 91) algısı oluşturmakta ve ötekiye karşı ortak bir korku yaratmaktadır.

Medyada öteki olarak temsil edilen sığınmacılar da kamuoyunun oldukça dikkatini çekmekte ve gündemdeki tartışmaların öznesi değil, nesnesi olmaktadır. Çoğunlukla medya paniğine neden olarak gösterilen sığınmacılar, olumsuz ve tehditkâr olarak temsil edilmekte, politik bir sorun haline getirilmektedir (van Dijk, 1991: 2). Öte yandan, sosyal bir sorun olarak somutlaştırılan sığınmacı ötekiler, medyada suç ya da savaş gibi diğer sorunlarla ilişkili olarak temsil edilmektedir (Cisneros, 2008: 569). Dolayısıyla medyada ötekiye karşı sunulan bu gibi temsiller sosyal, politik, ekonomik ve kültürel boyutlardaki eşitsiz söylemlerle desteklenmekte ve içselleştirilmektedir.

Öteki olarak konumlandırılan sığınmacılara ilişkin çalışmaların çoğunluğu, yaratılan *biz ve onlar* karşıtlığı üzerine kuruludur (KhosraviNik, 2010; Nolan vd., 2011; Valenzuela-Vergara, 2018; van Dijk, 2001; Wodak, 2012; Wodak & Reisigl, 2001). Bu karşıtlık çerçevesinde sunulan medya temsillerinde sığınmacılar, hem sosyal problem olarak inşa edilen hem de olası çözümlerin belirlendiği bir alan olarak sunulmaktadır (Bruno, 2016: 46). Bu alan, sığınmacıların medyada hangi temsillerle sunulduğuna dair oldukça önemli ipuçları taşımakta ve kurgulanan ötekileştirmeyi görünür kılmaktadır.

Konuya ilişkin Türkiye’deki bazı çalışmalara bakıldığında, gazetelerin ideolojik bakış açısının haber içeriğini farklılaştırdığı görülmektedir. Sığınmacılar haberlerde ideolojik bakış açısı doğrultusunda ya kolektif olarak mağdur kitleler, yardıma muhtaç ve korunması gereken kimseler ya da ev sahibi ülkeyi tehdit eden sorunlu topluluklar, isyancı ve terörist kimseler olarak sunulmaktadır (Efe, 2015; Erdoğan, 2015; Göktuna Yaylacı & Mine Karakuş, 2015). Suriyeli sığınmacılara ilişkin temsillere bakıldığında, temsillerin sığınmacıyı zorlu koşullar içinde “yoksul” ve “yardıma muhtaç” olarak gösterirken, aynı sıklıkta toplum güvenliği için bir “tehdit” olarak da gösterdiği gözlenmektedir (Pandir vd., 2015). Bazı çalışmalarda, Suriyeli sığınmacıların varlığı, net bir biçimde tehdit olarak görülmekte ve sığınmacılar tehlikeli, suç eğilimli ekonomik yük olarak temsil edilmektedir (Ayhan vd., 2018; Bayram, 2015; Doğanay ve Çoban Keneş, 2016; Ekşioğlu Sarılar, 2018; Gölcü & Dağlı, 2017; Ünal, 2014). Bunun karşısında, kimi çalışmalarda ise sığınmacıların mağdur (Ayhan vd., 2018; Bayram, 2015; Ekşioğlu Sarılar, 2018; Göker & Keskin, 2015; Sunata & Yıldız, 2018; Şen, 2017) ve misafir (Doğanay ve Çoban Keneş, 2016) gibi temsillerle işlendiği ya da yeteri kadar işlenmediği (Toker, 2019) görülmektedir. Bununla birlikte, Suriyeli sığınmacılara ilişkin sunumlara geniş yelpazeden bakıldığında, Paksoy ve Şentöregil (2018)’in de belirttiği gibi haber içerikleri Suriyeli sığınmacıları nesneleştirmekte, bu durum ise sığınmacıların metinlerde aktif birer özne olmasını engellemektedir. Bu kapsamda, sığınmacıların olumlu temsil edildiği haberlerde bile stereotipik sığınmacı imgesinin yeniden üretildiği gözlenmektedir (Efe vd., 2018; Paksoy & Şentöregil, 2018).

Konuya ilişkin dünyadaki çalışmalara bakıldığında da Türkiye’deki çalışmalara benzer şekilde, sığınmacıların haberlerde çoğunlukla orantısız ve abartılı şekillerde temsil edildiği görülmektedir (Farris & Mohamed, 2018; Mohamed & Farris, 2020; Vliegenthart & Boomgaarden, 2007). Bu temsiller, çoğunlukla sığınmacıların tehlikeli, sorunlu ve suç eğilimli (Bauman, 1995; Bruno, 2016; Caviedes, 2015; Cooper vd., 2017; Farris & Mohamed, 2018; KhosraviNik, 2010; López-Sanders & Brown, 2020; Salomoni, 2016; Santa Ana, 2002; Valenzuela-Vergara, 2018; van Dijk, 1991; 2018; Wodak, 2006; 2012) olarak sunulduğuna ilişkin önyargılı (Farris & Mohamed, 2018; Mohamed & Farris,

2020; van Dijk, 2001; Wal, 1996) sunumlardan oluşmaktadır. Öte yandan çalışmalarda, sığınmacıların çoğunlukla insani yardımı ve korunmayı hak eden masum kurbanlar ya da ev sahibi ülke için tehdit oluşturan ve istenmeyen misafir (Gorp, 2005) olarak sunulduğu görülmektedir. Ayrıca bu çalışmalarda, Türkiye'deki çalışmaların bulgularına benzer biçimde, sığınmacıların olumlu temsil edildiği durumlarda da stereotipik sığınmacı imgesinin yeniden üretildiği görülmektedir (Schemer, 2012; van Dijk, 1991; Vliegthart & Boomgaarden, 2007).

Sığınmacıların haberlerde temsiline ilişkin literatüre bakıldığında, literatürdeki boşluklar ve tutarsızlıklar dikkat çekmektedir. Sığınmacıların kimi zaman mağdur, yardıma muhtaç kimi zaman suça eğilimli, tehlikeli, sosyal ve ekonomik yük kimi zaman ise olumlu temsil edilse bile stereotipik imgeler şeklinde işlendiği gözlenmektedir. Bunun da ötesinde, sığınmacıların haberlerde yeteri kadar işlenmediği görülmektedir. Efe (2015)'nin de belirttiği gibi, bazı çalışmalarda sığınmacıların topluma sağladığı kazanımlar fazla olsa bile medya, tehdit imgelemi kullanarak tutarsız bir tutum sergilemektedir. Birçok çalışmada ön plana çıkan temalarda da hem ırkçı hem de olumsuz perspektiflerle temsil dikkat çekmektedir. Bu temsiller, ev sahibi ülkelerdeki sert göçmen politikalarının yasallaşması, meşrulaştırılması ve ekonomik kısıtlamaların uygulanması noktasında ülkelere kolaylık sağlamaktadır. Bunlar dışında, iktidarın meşrulaştırılması ya da muhalefet oluşturulması noktalarında da ev sahibi ülkelerde bu temsiller birer araç olarak kullanılmaktadır. Bu gerekçelerle bu çalışma, en yüksek tiraja ve farklı yayın politikalarına sahip gazetelerin, sığınmacılara yönelik haber temsillerinde haber içeriklerini farklılaştırıp farklılaştırmadığının sınanması açısından oldukça önemli bir noktaya işaret etmektedir. Ayrıca çalışmada, sığınmacılara ev sahipliği yapan Türkiye'nin gazetelerde ekonomik, politik ve kültürel yapılar çerçevesinde sığınmacıları nasıl temsil ettiğinin yansımalarını bulmak mümkündür.

Amaç ve Yöntem

Bu çalışmada, Türkiye'de sığınmacı konumunda kabul edilen Suriyelilerin gazetelerde nasıl temsil edildiği analiz edilmektedir. Çalışmada, gazete haberlerindeki temsiller ortaya konmaktadır.

Haberlerde Suriyeli sığınmacılara yönelik temsilleri sunan bu çalışmada, yöntem olarak Fairclough'un eleştirel söylem analizi kullanılmıştır. Fairclough'un yöntemi, dilbilim ve edebiyat alanındaki çalışmaların ötesine geçen iletişim ve medya odaklı çalışmalarda da medya içeriklerinin analizinde kullanılan eleştirel söylem analizlerinden birisidir. Fairclough'un yöntemi, haber analizlerinde (URL-2) kullanılmaya başlayan bir yöntem olması sebebiyle hem konuya uygunluk hem de alana katkı sağlamak amacıyla tercih edilmiştir. Bununda ötesinde, Fairclough'un yönteminin seçilme nedeni,

söylemin ne olduğunu ve nasıl çalıştığını tam olarak anlamak için alternatif yaklaşımlardan daha hızlı bir yöntem sunması (Richardson, 2007: 37) ve temsillerdeki pratikleri görünür kılmadır. Bu bağlamda Fairclough (1992; 1993; 1995a; 1995b)'un eleştirel söylem analizinde sistematikleştirdiği; metin, söylemsel pratikler ve sosyal pratikler boyutları çözümlenmiştir.

Eleştirel söylem analizi gücün kötüye kullanımı, egemenliğin ve eşitsizliğin üretimiyle yeniden üretimi ve direnişi üzerine çalışmaktadır (Fairclough, 1995b; van Dijk, 2001: 352; Özer, 2008: 400). Bu anlamda, toplumsal sorunlarla ilgilenen bir tür söylem analitik araştırmasıdır. Dilin ideoloji tarafından kuşatılmış olmasından ötürü toplumsal ve kültürel süreçlerdeki dilin yapısına odaklanmaktadır (Fairclough, 1995b; Richardson, 2007). Böylelikle eleştirel söylem analizinde metinlerin farklı yapılarını ve stratejilerini ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır (Fairclough, 2016; van Dijk, 2018). Bu amaçla sadece metinsel özellikleri ölçmek ve anlamlandırmak yerine aynı zamanda, metinlerdeki örüntüleri ortaya çıkarıp üretici/metin/tüketici arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır (Richardson, 2007).

Eleştirel söylem analizi, söylem ve sosyal uygulamaların diğer unsurları arasındaki diyalektik ilişkilerin analizidir (Chiapello & Fairclough, 2002: 186). Bunu diyalektik-ilişkisel yaklaşımla açıklayan Fairclough, 4 aşama önermektedir (akt. Özer, 2018: 71):

- 1- Semiyotik açıya sahip sosyal bir yanlışa odaklanılmalıdır. Çünkü sosyal yanlışı, sosyal sistemin görünümünü ifade eder.
- 2- Sosyal yanlışa yönelmenin engelleri tanımlanmalıdır. Söylem düzeni ve sosyal pratiklerin diğer unsurları arasındaki ya da metinlerin diğer unsurları arasındaki diyalektik ilişkiler çözümlenir.
- 3- Sosyal düzenin sosyal yanlışa ihtiyacı olup olmadığı düşünülmelidir.
- 4- Engelleri aşmanın mümkün yolları tanımlanmalıdır.

Fairclough'un eleştirel söylem çözümlemesi, üç boyuta sahiptir. Metin boyutunda, görsel imgeleri de kapsayan sözlü ya da yazılı metinler analiz edilmektedir. Söylemsel pratik boyutunda, metnin söylemsel pratiğinin üretimi, tüketimi ve dağıtımı çözümlenmektedir. Sosyal pratikler (sosyo-kültürel pratik) boyutunda ise metin içerisindeki kurumsal çözümleme ve söylem pratikleri analiz edilmektedir (akt. Özer, 2018: 69). Özetle bu sistematikleştirmenin amacı, eleştirel söylem çözümlemesi için planlanmış bir çerçeve sunmaktır.

Bu anlamda, eleştirel söylem çalışmaları önyargı, ideoloji, güç ve çeşitli meşruiyet kaynaklarını teorik ve kavramsal açıdan incelemektedir (KhosraviNik, 2010: 3). Benzer şekilde, bu çalışmada da hem metin çözümlemesi hem süreç çözümlemesi hem de bu süreçleri yöneten sosyo-

tarihsel koşulların çözümlenmesi yapılmaktadır. Bu açıdan metinde sadece ne söylendiği değil, nasıl ve hangi bağlamlarda söylendikleri de saptanmakta ve ilişkisel çözümlenme yapılmaktadır.

Evren ve Örneklem

Çalışma kapsamında en yüksek tiraja sahip farklı yayın politikaları olan *Sözcü*, *Sabah* ve *Hürriyet* gazetelerinin dijital versiyonları örneklem olarak seçilmiştir. Araştırmanın zaman dilimi, Türkiye'nin göçmenlere Avrupa sınır kapısını açtığı tarih olarak belirlenmiştir. Suriye rejim güçlerinin İdlib'deki Türk askerlerine yönelik hava saldırısının ardından Türkiye, Avrupa'ya gitmek isteyen göçmenleri durdurumama kararı almış ve tüm göçmenlerin transit geçişi için Avrupa sınır kapılarını 27 Şubat 2020 tarihinde açmıştır (URL-3; URL-4; URL-5; URL-6). Bu olay üzerine yüzlerce göçmen Avrupa sınırına ulaşmaya başlamıştır. Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, 6 Mart 2020 itibarıyla Edirne'den ayrılan göçmen sayısının 142 bin 175'e ulaştığını söylemiştir (URL-7). Bu bağlamda araştırma, medya kuruluşlarında yer alan sığınmacılara yönelik haberlerin yoğunlaştığı 28 Şubat-15 Mayıs 2020 tarihleri arasındaki haberleri kapsamaktadır. Araştırmada analiz edilen haberler, ölçüt örnekleme yöntemiyle sınırlandırılmıştır. Bu kapsamda, sınır kapılarının şubat ayının son günlerinde açılması nedeniyle 28-29 Şubat günlerinde yayınlanan haberler de dâhil olmak üzere, 1-15 Mart, 1-15 Nisan, 1-15 Mayıs 2021 tarihleri aralığındaki ilgili tüm haberler örneklem olarak alınmıştır. Toplamda 55 haber analiz edilmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinde kullanılan ölçüt örnekleme, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılması olarak kabul edilmektedir. Bu doğrultuda, araştırmanın ölçütü olarak daha önceden hazırlanmış ölçütler listesi de kullanılabilir, araştırmacının kendisi de ölçütü oluşturabilir (Marshall & Rossman, 2014). Bu araştırmada ise araştırmacının kendisi ölçüt oluşturarak analizlerini bu ölçüt çerçevesinde uygulamıştır.

Bu çalışma, bazı sınırlılıklara sahiptir. Bu sınırlamalardan ilki, örneklemin büyüklüğüyle ilişkilidir. Çalışmada, üç gazeteyle ilişkin 55 haberden oluşan bir örneklem analiz edilmiştir. Hem gazete hem de haber sayısı bağlamında çalışmanın sonuçlarının genelleştirilebilir olmaktan uzak olduğu belirtilmelidir. İkinci sınırlılık, çalışmanın yöntemlerinden sosyal pratik boyutuyla ilişkilidir. Sınırlandırılmış gazete haberleri üzerinden ötekileştirilme sonucunda ortaya çıkan sosyal pratiklerin muhtemel sonuçlarının hepsine ulaşmak mümkün değildir. Mevcut haberler üzerinden sosyal pratikler bilgisine ulaşılmaya çalışılmıştır. Üçüncü sınırlılık, eleştirel söylem analiziyle ilişkilidir. Bu yöntemle yapılan analizlerin araştırmacının öznel düşüncelerinden bağımsız olması yine mümkün görünmemektedir. Dördüncü sınırlılık, haber seçimiyle ilişkilidir. Nitel çalışmalar detaylı bir analiz gerektirdiğinden haber sayısının fazla olması durumunda temsili bir örneklem seçilmektedir. Bu açıdan söz

konusu konuya ilişkin tüm haberlerin çalışmaya dâhil edilememesi son sınırlılığı oluşturmaktadır. Uzun süreli zaman dilimi aralığında bu yöntemle yapılan çalışmaların temsil yeterliliği olan haberler analiz edilse bile seçilen örneklerin tüm evreni temsil etmeyebileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Suriyeli sığınmacılara ilişkin haberlere ulaşmak için gazetelerin internet arşivlerinde “göçmen”, “mülteci”, “sığınmacı” ve “Suriyeli” anahtar kelimeleri aratılmıştır. Ölçüt olarak, 28-29 Şubat günlerinde yayınlanan haberler de dâhil olmak üzere, 1-15 Mart, 1-15 Nisan, 1-15 Mayıs 2021 tarihleri aralığındaki haberler örneklem olarak alınmıştır. Bu doğrultuda, toplamda 55 haber analiz edilmiştir. Farklı gazetelerdeki haber içeriklerinin aynı ve birbirine çok benzer olduğu 9 habere bulgular bölümünde ayrıca yer verilmemiştir.

Bulgular

Metin Analizi

Metin analizinde ana hatlarıyla kelime bilgisi, dilbilgisi, metin yapısı ve uyum gibi mikro yapıya odaklanılmıştır (Fairclough, 1992: 75; 1995a: 57). Bu özellikleriyle metin analizini, dilsel özelliklerin yansımaları şeklinde görmek mümkündür.

Kelime bilgisi analizinde haberde sıklıkla kullanılan kelimeler irdelenmiştir. Analiz edilen tüm gazetelerde iki kelime grubu analiz edilmiştir. Bunlardan ilki sosyal kimliğe, ikincisi ise korku ve endişe duygularına ilişkin kelime gruplarıdır.

Sığınmacılara ilişkin haberlerde ilk olarak sosyal kimliği ifade eden kelimelerin sıklığı dikkat çekmektedir. Bunlar; Türkiye, Suriyeli, Avrupa, Yunanistan, göçmen, mülteci, sığınmacı, kardeşlerimiz, meselemiz, sorumluluğumuz, ülke, yurt, vatan, evlat, şehit, kahraman, askerlerimiz, Mehmetçik gibi kelimelerdir (URL-8; URL-9; URL-10; URL-11). Sosyal kimliği ifade eden kelimelerin kullanımına bakıldığında, ortak ifadelerin seçildiği gözlenmektedir. Ortak ifadeler, stratejik bir ortaklığın yansımaları olduğundan bu kelimeler de ortak bir paydaşım alanı yaratmak amaçlı kullanılmaktadır. Özellikle “kardeşlerimiz, meselemiz, sorumluluğumuz, ülke, yurt, vatan, evlat, şehit, kahraman, askerlerimiz, Mehmetçik” gibi sıklıkla kullanılan kelimelerle ortak bir kimlik yaratılmakta ve ortak paydaşım alanında insanlar birleştirilmektedir. *Biz* kimlik kategorisinde yaratılan ortak paydaşım alanı ‘*biz = tüm vatandaşlarımız*’ olarak kurulmaktadır. Bu noktada görülmektedir ki kimlik yaratımı, aslında söylemin bir etkisi olarak şekillenmektedir.

İkinci grupta ise korku ve endişe duygusunu ifade eden kelimelerin sıklığı dikkat çekmektedir. Bunlar; ölüm, dehşet, insanlık dışı, şiddet, saldırı, zulüm,

alçak, kötü muamele, güç, tehdit, kriz, panik, endişe, güvenlik, çatışma, polis, asker, mücadele, müdahale, bomba, korona gibi kelimelerdir (URL-12; URL-13; URL-14). Haberlerde kullanılan bu kelimelerle durumun korkunçluğu ve endişe duyguları sıklıkla vurgulanmaktadır. Öte yandan, bu kelimelerle birlikte kullanılan güçlü, şefkatli, merhametli, kurtarıcı, barış gibi zıt kelimelerle de yine *biz* kimliği pekiştirilmektedir (URL-15). Bu doğrultuda ideolojik farklılıklarına rağmen *Sabah* ve *Sözcü* gazeteleri *biz = ülke*, sığınmacıları ise örtük olarak *onlar/öteki* olarak kodlamaktadır. Yaratılan bu zıt kategorilerde *biz* güçlüyüz, şefkatliyiz, merhametliyiz, kurtarıcıyız, barışçılız, *onlar* bizim gücümüze, merhametimize, şefkatimize, kurtarmamıza muhtaç kişilerdir. Açık anlamda *onlar* kodlaması ise Avrupa ülkeleri ve özellikle Yunanistan'a yapılmaktadır. *Biz* iyiyiz, *onlar* kötü stratejisi güdülmektedir (URL-16; URL-17; URL-18; URL-19). Fairclough (1992: 75, 185; 1995a: 57)'un da belirttiği gibi, haberde terörist ya da özgürlük savaşçısı kelimesinin seçilmesinde olduğu gibi hem dil kullanım yapısı hem de anlam oldukça önemlidir. Bu açıdan seçilen kelimelerin sosyal ve kültürel süreçlerin bir sonucu olduğunu söylemek mümkündür.

Dilbilgisi analizinde, haberlerde sıklıkla kullanılan zamir ve fiil kiplerine odaklanılmıştır. Haberlerde *biz* ve *onlar* zamirinin sıklıkla kullanıldığı, ideoloji ve güç ilişkisi doğrultusunda zamirlerin somutlaştırıldığı görülmektedir. Sıklıkla kullanılan bu (insanlar) gibi zamirler de sosyal mesafeyi daha karmaşık hale getirmektedir. Haberlerde *biz* ve *onlar* ayrımı yapılması ise onlarla kendini dolaylı bir şekilde ayırt etmekte, aralarında mesafe oluşturmaktadır. *Biz* zamirinin doğrudan ve dolaylı kullanımıyla çoğunlukla bireysel sorumluluklar ve üstlenilen roller vurgulanmaktadır. Hem doğrudan hem de dolaylı olarak kullanılan *biz*, *bizim*, *bize*, *bizi* gibi zamirlerle grup içi dayanışma, birlik olma ve aidiyet teşvik edilmektedir (URL-20; URL-21; URL-22; URL-23; URL-24). Ayrıca Fairclough (1989: 127)'un da belirttiği gibi yoğun *biz* kullanımı, okur kitlesinin de aynı fikirde olduğu ya da olması gerektiği iması yaratmaktadır. *Onlar* kullanımı ise daha çok kestirilemez, tehlikeli şeylere vurgu yapmakta, onların bizden olmadığı imasını yaratmaktadır. *Onlar* kullanımı Bauman (1999: 63-94)'nın belirttiği gibi, geldikleri yere geri gönderilmesini, kendiliklerinden toplu olarak gitmelerini ya da fiziksel olarak bizden ayrılmalarını da görünür kılmaktadır.

Metin yapısında temel olarak tekrarlayan formlar analiz edilmiştir. İlk olarak “karşılık vermek, sözler tutulmadı, kapıları açtı” şeklindeki kalıpların benzer şekillerde tekrarlandığı gözlenmektedir (URL-25; URL-26; URL-27). Bu tekrarlarla sınır kapısının açılması gerekçelendirilmektedir. Bununla birlikte, göçmen sayısı da haberlerde sürekli güncellenip, tekrarlanarak gündemde tutulmaktadır. Ayrıca “Yunan güvenlik güçleri, Yunan askerleri, Yunanistan siddeti” gibi ifadelerin benzer şekillerde tekrarlanmasıyla açık bir şekilde öteki

olarak konumlandırılan Yunanistan hedef olarak gösterilmektedir (URL-28; URL-29; URL-30). Sığınmacılar ise bu tekrarlayan formlarda çoğunlukla mağdur olarak temsil edilmektedir. Bu anlamda üç gazetenin analiz edilen haberlerinde ortak bir ideolojik tavrın hâkim olduğunu söylemek mümkündür.

Uyum analizinde, metin yapısındaki tutarlılığa odaklanılmaktadır. Bu kapsamda, kullanılan zamirlerin ve zamanların metin yapısıyla tutarlı olduğu görülmektedir. Zamir kullanımıyla *biz* ve *onlar* arasında ayırım yapılmakta, kimlerin dâhil ve hariç olduğu ayırt edilmektedir. Tekrar eden sözcükler, eş anlamlı sözcükler gibi metnin yapısında nelerin vurgulandığına bakıldığında ise (Fairclough, 1992: 77; 1995a: 58) amaçlanan anlam ve söylemin tutarlı bir şekilde inşa edildiği ve bütünlüğün sağlandığı görülmektedir. İkna stratejilerine ilişkin detaylı analiz, söylemsel pratikler analizinde yer almaktadır.

Söylemsel Pratikler

Söylemsel pratiklerde, metnin üretim ve dağıtım süreçlerindeki yapısal ve işlevsel özelliklere odaklanılmıştır. Üretici, metni biçimlendirmekte böylelikle okuyucunun anlayışını şekillendirmeye çalışmaktadır (Richardson, 2007: 41). Öte yandan metin, farklı sosyal bağlamlarda farklı şekillerde tüketilmektedir (Fairclough, 1992: 78-79; 1995a: 58). Dolayısıyla metinlerin üretim ve tüketimi sosyal koşullara gömülü olduğu için de (Richardson, 2007: 39) sosyokültürel pratiklerin metni nasıl şekillendirdiğine bakılmıştır (Fairclough, 1995a: 60). Bu analizde, sosyal aktörlerin herhangi bir olayı nasıl yorumladığını etkileyen faktörlerin neler olduğu ve bu sürecin metinlerin üretim ve dağıtımını nasıl etkilediği analiz edilmiştir. Yorumlamada ise güç ilişkileri ön plana çıkarılmıştır (Waller, 2006: 13). Bunun nedeni, bu süreçlerin iktidar ilişkilerinden bağımsız olmamasıdır (Hall, 2005).

Üretim ve dağıtımda maliyetlerin yüksek olması nedeniyle haberlerde ajanslara bağımlılık dikkat çekmektedir. Söz konusu gazetelere haber sağlayıcı ajanslar olarak AA (Anadolu Ajansı), DHA (Demirören Haber Ajansı) ve İHA (İhlas Haber Ajansı), üretimi ve dağıtımını büyük ölçüde elinde tutmaktadır. Gazetelerin kendi muhabirlerinin haberleri oldukça düşük seviyededir. Öte yandan gazeteler, haber ajansları ve dağıtım kollarının büyük ölçüde birbiriyle bağlantılı olduğu gözlenmektedir. *Hürriyet gazetesi* DHA gibi Demirören Grubu'nun bünyesi altında, AA Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı'nın denetimindedir. İHA ile Turkuvaz Medya'ya bağlı *Sabah gazetesi* ise iktidara yakınlığıyla bilinmektedir. Bunun karşısında, Estetik Yayıncılık'a bağlı *Sözcü gazetesi*, iktidar karşıtlığıyla tanınmaktadır. Söz konusu üç gazetenin basılı dağıtımını ise yine Turkuvaz Medya'ya bağlı Turkuvaz Dağıtım Pazarlama tarafından yapılmaktadır. Ekonomi-politik bağlamda güç ilişkilerinin medya tekeline bağımsız olmadığı ve dağıtımını oldukça önemli bir oranda etkilediği açık bir şekilde görülmektedir. İdeolojik farklılaşmaya rağmen haber kaynakları

hemen hemen aynı olan bu gazetelerin iktidarla arasındaki mesafeyi kurmalarının da oldukça zor olduğunu söylemek mümkündür. Haberler -önceki çalışmaları destekler nitelikte- birçok yönden siyasi, ekonomik ya da diğer güç kurumlarıyla bağlantılıdır (van Dijk, 1991: 254). Yani haber söyleminin üretim bağlamından aslında bağımsız olmadığını ve Fairclough (1995b: 77)'un belirttiği gibi, söylemsel pratiklerin, mevcut söylem düzeni, mevcut güç ilişkilerinin yeniden üretimine ya da dönüşümüne katkıda bulunduğunu söylemek mümkündür. Bu çalışma çerçevesinde, dijital ortamdaki haberlerin analiz edildiği dikkate alındığında ise dağıtım şirketlerinin içeriğe etkisinden ziyade gazetelerin internet aracılığıyla 'ideolojik haber içeriklerini' daha kolay, hızlı ve ucuz şekilde yaydığı gerçeğinden söz etmek mümkündür. Gazetelerin hem basılı hem de dijital ortamdaki haberleri benzer ideolojik yapılanmayla işlenip dağıtıma sokulmaktadır. Bu açıdan, dijital ortamdaki haberlerin basılı haberlerle benzer içeriklere sahip olduğunu ve birbirinden bağımsız olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Analiz edilen gazetelerde aktör olarak sırasıyla Türkiye, Yunanistan ve Avrupa Birliği'nin resmi yetkilileri ile küçük oranda da sığınmacıların konumlandırıldığı gözlenmektedir. Bilgilerin yorumlanmasına yönelik ilk izlenimi veren resmi yetkililer, kendi çıkarları doğrultusunda benzer görüşlere sahip ideolojilerin taşıyıcılığını yapmaktadır. Yetkililer, yardımseverlik, insan hakları ya da milliyetçilik gibi söylemlerle kendini hoşgörülü imajla yansıtmaktadır. Bununla birlikte sığınmacılar, "savaştan kaçan mülteciler" gibi genelleştirilmiş ifadelerle homojen hale getirilmektedir. Öte yandan, analiz edilen haberlerde sığınmacılar sınırda yaşadığı zorluklarla, güvenlik ve ekonomik açıdan tehdit unsuru olmalarıyla, yasadışı ve tehlikeli eylemleriyle örtük bir şekilde aktörleştirilmektedir (URL-31).

Haberlerde aktörlerin *biz* ve *onlar* karşıtlığında sunulduğu görülmektedir. Bu stratejide, bizim iyi şeylerimiz/onların kötü şeyleri vurgulanmakta, bizim kötü şeylerimiz/onların iyi şeyleri önemsizleştirilmektedir (van Dijk, 1991; 1993; 2001; 2011; 2018; Wodak, 2001). Bir anlamda, söylemsel pratiklerle ilişkilerin tahakkümü yeniden yapılandırılmaktadır (Fairclough 1992: 88). Bu strateji, bazen örtük ya da açık söylemlerle (URL-32) bazen de kurumların kişiselleştirilmesiyle (URL-33) yapılmaktadır. Haberlerde sığınmacılara atfedilen roller, kimi zaman suçlu kimi zaman kurban/mağdur niteliğinde olmasına rağmen, analiz edilen haberlerde *biz* karşıtı *onlar* olarak işlenmektedir. Kişinin haberleştirilmesi için sadece Suriye uyruklu olması yeterli olmakta, ya terör ve uyuşturucu suçuyla ya da nasıl öldüklerine ilişkin detaylarla ön plana çıkarılmaktadır.

Bununla birlikte haberlerde, Suriyeli sığınmacıların ülkede barınabilmesi için 2 argüman öne sürülmektedir. Çözüm yolu olarak ya "söz verilen" destekler sağlanmalı ya da sığınmacılar Avrupa ülkelerine gitmelidir. Peki, sığınmacılar

neden bu dönemde mevzu olmuş ve sınır kapıları açılmıştır? “Söz verilen” desteklerin sağlanmaması ve İdlib’de Türk askerlerinin şehit olması üzerine gelişen olaylar doğrultusunda, mevcut koşullar öne sürülerek sığınmacılar “sorunsallaştırılmıştır”. Hem ekonomik hem askeri alanda “acil bir durum” yaratılmış, sığınmacıların barındırılması tehlikeli bir risk durumuna dönüştürülmüştür. Hedef öncüllü bir politika izlenmiş, gerekli yardımların, desteklerin yapılması ya da sığınmacıların ülkeden ayrılması durumunda sorunun çözüleceği belirtilmiştir. Bunun dışında, başka hiçbir alternatifin sorunu çözmeyeceği vurgulanmıştır. Bu anlamda, ötekileştirmeyi meşrulaştırma argümanı olarak Avrupa Birliği’nin Türkiye’ye Suriyeli sığınmacılar için 6 milyar Euro yardım sözü vermesine rağmen ödememesi gösterilmektedir. Gazetelerin tümünde sığınmacıların serbest geçişine izin söylemi aynı zamanda, yeterli finans sağlanmaması söylemiyle yakından ilişkilidir. Böylelikle negatif çağrışım çerçevesi içerisinde verilen söylemsel pratiklerle güçsüz gruplar itibarsızlaştırılmakta (van Dijk, 1993: 264), var olan ayrımcılık yeniden üretilmektedir.

Haberlerde ikna için kullanılan teknikler tekrarlama, sayısallaştırma ve gerekçelendirmedir. Bunlar; Avrupa Birliği’nin Türkiye’ye yapacağı yardım sözünü tutmadığı, Yunanistan güvenlik güçlerinin sığınmacılara şiddet uyguladığı, ülkeden ayrılan sığınmacı sayısının yüksek oranlarda güncellendiği, sadece Türkiye’nin sığınmacılara yardım ettiği gibi söylemlerdir (URL-34; URL-35; URL-36). Bu yönde Fairclough (2015: 191)’un ulusal kimliğin söylemsel stratejilerinden “sürdürme ve gerekçelendirme stratejileri” kullanılmakta, tehdit altındaki ulusal kimliği destekleme ve yeniden üretmeye ilişkin gerekçelendirmeler sıklıkla vurgulanmaktadır. Ayrıca belirli değerler ve hedefler vurgulanarak konu çerçevelenmekte, özellikle siyasi konuşmalar habere dönüştürülmektedir. Öte yandan, iktidara karşı muhalif tavrıyla bilinen *Sözcü gazetesinin* de diğer iki gazete gibi hükümetin söylem ve eylemlerini destekleyip ortak tavır içerisinde hareket ettiği gözlenmektedir.

Özetle, haberin üretim süreçlerine bakıldığında, gazetelerin ekonomi-politik kaygılarla hareket ettiği ve hükümetin söylemlerini destekleyip beslediği görülmektedir. Gazeteler, Suriyeli sığınmacılara ilişkin haberlerde gerek kaynaklara bağımlılık gerekse hükümet söylemlerine ortaklık konusunda benzer tutumlar sergilemektedir. Kurumsal düzeyde editoryal bağlam açısından haberlerde benzerlik bulunmaktadır. Bu bağlamda, resmi söylemler gazetelerin üçünde de desteklenmekte ve benzer şekillerde temsil edilmektedir.

Sosyal Pratikler

Sosyal pratiklerle gazetecilik faaliyetlerine nüfuz eden ve onu şekillendiren yapılar, kurumlar ve değerler kastedilmektedir. Bu yüzden bu bölümde, gazetecilik yapısını oluşturan toplumun ideolojik, politik, ekonomik ve kültürel

özellikleri incelenmiştir (Fairclough, 1992: 66; Richardson, 2007: 114). Bu bölümdeki amaç, söylemi pratik alanda daha net bir şekilde ortaya koymaktır. Bunun için de sözcükler arasındaki hegemonik ilişkiler çözümlenerek ideolojik metaforlara odaklanılmıştır (Fairclough, 1992: 77). Bu şekilde metnin sosyal ilişkiler üzerinde ne gibi etkileri olduğu ve eşitsizlikleri sürdürmedeki rolü irdelenmiştir (Richardson, 2007: 42). Bu bağlamda; metafor kullanımı, ırk, cinsiyet, gelir eşitsizliği gibi pratiklere bakılmıştır.

Gazetecilik pratiklerine nüfuz edip onu şekillendiren yapılar ve kurumlar kapsamında bakıldığında, Yunanistan polis ve istihbaratının, göçmenlere sınır kapısında uygulanan şiddet görüntülerinin engellenmesi için yabancı basın mensuplarına baskı yapması dikkat çekmektedir. Yunanistan polis ve istihbarat yetkililerinin, yabancı gazetecilerin ofislerine gitmesi ve şiddet görüntülerinin haber olarak verilmesi durumunda Yunanistan'da görev yapmalarının zorlaşacağı tehdidinde bulunmaları, gazetecilik faaliyetlerine etki noktasında oldukça önemi bir konuya işaret etmektedir. Bununla birlikte gazetecilerin göçmenlerin olduğu bölgeye girişine izin verilmemesi (URL-37; URL-38) gibi haberler de yine gazetecilik pratiklerini etkileyen ve şekillendiren yapılar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sosyal pratikler bağlamında söz konusu ötekileştirici söylemin kitleler üzerindeki muhtemel etkileri üzerine bakıldığında, linç kampanyalarıyla nefret söylemleri, sığınmacılara yönelik saldırılar gibi konular ön plana çıkmaktadır. Linç kampanyalarıyla nefret söylemleri doğrultusunda, sığınmacıların olumsuz şartlardaki evlerde yaşamaları ve işlerde çalışmalarıyla gelir eşitsizliği; sığınmacı çocukların çalışması, dilencilik yapmasıyla çocuk işçiliği gibi başka sorunlar ortaya çıkmaktadır. Yine ötekileştirici söylemin başka bir etkisi olarak karşımıza çıkan sığınmacılara yönelik saldırılara bakıldığında da sırf uyruklarından dolayı dolandırılmaları ya da saldırıya uğramaları gibi etmenlerle karşılaşmaktadır. Bu da sığınmacılara yönelik ırk ayrımcılığı ve zorbalık gibi olguları yeniden üretip pekiştirmektedir. Böylelikle ev, iş, sosyal ilişkiler gibi pek çok alanda, gündelik yaşamdaki pratiklerle eşitsizlik yani mevcut hegemonya yeniden üretilmektedir. Bu bağlamda, günlük yaşamdaki pratiklerden örneklere bakıldığında görülmektedir ki, sığınmacıların çalışabilmesi, sığınmacı çocukların okula gitmesi, eğitim görmesi ve daha da önemlisi “yaşayabilmesi” çok büyük fırsatmış gibi sunulmakta, eşitsiz ve adaletsiz yapı göz ardı edilmektedir (URL-39; URL-40; URL-41; URL-42; URL-43; URL-44; URL-45; URL-46; URL-47; URL-48; URL-49).

Öte yandan Suriyeli sığınmacılar, temel insan haklarından eğitimsizlik, ekonomik yetersizlikler, mevzuat eksiklikleri gibi nedenlerle yararlanamamakta, bunun sonucu olarak da uyum sorunları ortaya çıkmaktadır. Ancak sosyal yanlısın toplumsal düzenin doğasında olup olmadığına (Fairclough, 2009: 172) ya da sosyal yaşamdan dışlanmanın arka planına

bakılmadığı için bunun gibi hayati önem taşıyan konular medya temsillerinde göz ardı edilmekte, toplumsal gerçeklik çoğunlukla ötekileştirme çerçevesinde kurgulanmaktadır.

Metaforlar ise toplumun duygu, düşünce, tutum, algı ve davranışını temel bir şekilde yapılandırmaktadır. Hatta bazı metaforlar öyle doğallaştırılmıştır ki, zamanla içselleştirilmesi kaçınılmaz olmuştur. Bunun en bariz örneği, medyanın militarist metafora hizmet ediyor olmasıdır (Fairclough, 1992: 194-196). Haberlerde “saldırı, misliyle karşılık, karşı hamle, bombardıman, zorla tutma, kıstırma” gibi militarist metaforlar kullanılmıştır. Ayrıca saldırı karşısında “misliyle karşılık verme” gibi metaforlarla karşı saldırıya geçme doğallaştırılmakta ve gerekli kılınmaktadır. Bunun dışında “umut yolculuğu, bayram kutlaması” gibi metafor kullanımlarıyla da sığınmacıların sınır kapılarından geçerek Avrupa ülkelerine gitmesi güçlü bir tonla işlenmektedir (URL-50; URL-51). Bu örnekle görülmektedir ki, medyanın dili belirli kodlarla yapılandırılmıştır ve dilin sosyal pratiklerdeki karşılığı militarist ya da duygu sömürüsü gibi farklı metaforlara hizmet edebilmektedir.

SONUÇ

Bu çalışmada, ülkelerinde yaşanan iç savaş sonrasında Türkiye’ye sığınmak zorunda kalan Suriyeli sığınmacıların Türk basınındaki temsilleri incelendi. Konuya ilişkin haberlerde işlenen temalara bakıldığında, analiz edilen üç gazetede de “İdlib’de askerlerin şehit olması üzerine Avrupa sınır kapılarının açılması, sığınmacıların Avrupa sınır kapılarına gitmesi, yaşadıkları deneyimleri, ölüm haberleri, Avrupa ülkelerine gözdağı verme, Yunanistan ile yaşanan sürtüşmeler, Türkiye’nin sığınmacılara sağladığı olanaklar ve sığınmacıların mevcut şartları” gibi temaların ön plana çıktığı görülmektedir. Bunun karşısında, sığınmacıların neden ayrımcılığa uğradığına, ötekileştirildiğine ve eşit şartlara sahip olmadıklarına ya da haklarının neler olduğuna ilişkin herhangi bir haberleştirme görülmemektedir. Buna dair söylemler ya da çalışmalar varsa da haberlere yansımamıştır.

Dilsel özelliklerin habere yansımalarına bakıldığında, sığınmacıların hem *biz* hem de *onlar/öteki* kategorisinde temsil edildiği görülmektedir. *Biz* kategorisi kapsamında sığınmacılar, ortak kimliğe dâhil edilmekte ve yaratılan ortak paydaşım alanında birleştirilmektedir. Bunun karşısında yaratılan *öteki* kategorisinde ise sığınmacılar, *bize* muhtaç kimseler olarak temsil edilmektedir. Ancak bu ötekileştirmenin açık bir biçimde değil, sıklıkla kullanılan kelimeler doğrultusunda örtük bir biçimde işlendiği gözlenmektedir. Yaratılan bu örtük ayırım, *bizi ötekilerden* ayırt etmekte, araya dolaylı bir mesafe koymaktadır. Bunlar dışında, sınır kapısının açılmasının gerekçelendirilmesi, Yunanistan’ın açık bir şekilde ötekileştirilmesi ve sığınmacıların çoğunlukla mağdur kimseler olarak temsil edilmesi de haberlerde tekrarlayan formlardandır.

Analiz edilen haberlerde, sığınmacıların ya “savaştan kaçan mülteciler” gibi ifadelerle homojenleştirildiği ya da güvenlik ve ekonomi açısından ülkeye tehdit kimseler olarak örtük bir biçimde aktörleştirildikleri görülmektedir. Bu bağlamda, sığınmacıların suçlu ya da kurban/mağdur kimseler şeklinde sunumu fark etmeksizin çoğunlukla *biz* ve *öteki* karşıtlığı çerçevesinde işlendiği gözlenmektedir. Hatta görülmektedir ki, kişinin sadece Suriye uyruklu olması haberleştirilmesine yetmektedir. Bununla birlikte, gazetelerin üçünde de sığınmacılara sınır kapılarının açılması söylemi, aynı zamanda -Avrupa Birliğinin söz verdiği- yeterli finans sağlanmaması söylemiyle de yakından ilişkilidir. Böylelikle söylemsel pratiklerle güçsüz gruplar sorunsallaştırılmakta ve itibarsızlaştırılmaktadır. Bu anlamda, söylemsel pratiklerle mevcut güç ilişkilerinin devamlılığı sağlanmakta, üretim ve dağıtım süreçlerinin medya tekeline bağımsız olmadığı gerçeği görünür kılınmaktadır.

Sosyal pratiklerde gazetecilik faaliyetlerini etkileyen ve şekillendiren yapılar bağlamında, özellikle Yunanistan polis ve istihbarat yetkilileri gibi devletin baskı aygıtlarının -göçmenlere sınır kapısında uygulanan şiddet görüntülerini engellemek adına- gazetecilerin haber yapma pratiklerini engellemesi dikkat çekmektedir. Bununla birlikte sosyal pratikler bağlamında, ötekileştirici söylemin kitleler üzerindeki muhtemel etkileri üzerine bakıldığında, sığınmacıların olumsuz şartlardaki evlerde yaşamaları ve işlerde çalışmalarıyla gelir eşitsizliği; sığınmacı çocukların çalışması, dilencilik yapmasıyla çocuk işçiliği; sırf uyruklarından dolayı dolandırılmaları ya da saldırıya uğramalarıyla da ırkçılık pratikleriyle karşılaşmaktadır. Ayrıca haberlerde, “umut yolculuğu, bayram kutlaması” gibi metaforlar ile “saldırı, misliyle karşılık, karşı hamle, bombardıman, zorla tutma, kıştırma” gibi militarist metaforların kullanıldığı ve doğallaştırıldığı görülmektedir.

Analiz edilen gazeteler, Suriyeli sığınmacılara ilişkin haberlerde gerek kaynaklara bağımlılık gerekse hükümet söylemlerine ortaklık konusunda benzer tutumlar sergilemektedir. Kurumsal düzeyde editoryal bağlam açısından haberlerde benzerlik bulunmaktadır. Bu bağlamda, resmi söylemler gazetelerin üçünde de desteklenmekte ve benzer şekillerde temsil edilmektedir. Bu bağlamda bu çalışma, ideolojik farklılıklarına rağmen gazetelerin, sığınmacılara yönelik haber temsillerinde farklılık göstermemesi açısından özgün nitelik taşımaktadır.

Son yıllarda literatürde fazlaca işlenen ve başta insan hakları olmak üzere siyaset ve medya alanında sıklıkla gündeme gelen sığınmacıların temsiline ve ötekileştirilmesine ilişkin tartışmalara farklı açılardan yaklaşılması oldukça önemli görünmektedir. *Biz* ve *onlar* ayrımıyla şekillenen kimlik kurgusu ötekileştirmeyi beraberinde getirmekte, kutuplaşmayı artırmaktadır. Bu anlamda, ötekileştirmenin söylemsel ve sosyal pratiklerde dolaşıma sokulduğu en önemli alanlardan biri medyadır. Çalışmanın bulguları, -önceki çalışmalarla

da tutarlı olarak- sığınmacıların haberlerde hem suçlu hem de kurban/mağdur olarak temsil edildiğini saptamaktadır. Bu temsiller ise stereotipik olarak işlenen sığınmacı kimliğini meşrulaştırmakta ve pekiştirmektedir. Bu çerçevede, sığınmacılara ilişkin haberlerde olayın bağlamından koparıldığı, mülteci, göçmen ve sığınmacı kavramlarının birbirinin yerine kullanıldığı, sığınmacıların özne değil nesne olarak konumlandırıldığı, çoğunlukla örtük biçimde *biz* ve *onlar* ayrımı yaratılarak benzer şekillerde temsillerin tercih edildiği gözlenmektedir. Çalışma sonuçları göstermektedir ki, haber içeriklerinde oldukça fazla eksiklik bulunmakta, bu anlamda insan ve yaşam hakkına dayanan daha çeşitli ve kapsayıcı içeriklere ihtiyaç duyulmaktadır.

KAYNAKÇA

Atasü-Topçuoğlu, R. (2019). *Media Discussion On The Naturalization Policy For Syrians in Turkey*. *International Migration* 57, (2), 283-297.

Ayhan, B., Livberber, T. & Baloğlu, E. (2018). *Dijital Medyada Göçmen Sunumu*. 7. Uluslararası Çin'den Adriyatik'e Sosyal Bilimler Kongresi, Bakü, 188-201.

Bauman, Z. (1995). *Parçalanmış Hayat Postmodern Ahlak Denemeleri*. İstanbul: Ayrıntı.

Bauman, Z. (1999). *Sosyolojik Düşünmek*. İstanbul: Ayrıntı.

Bayram, Y. (2015). Bir Hak İhlali Olarak Ötekileştirme: Gazetelerin Üçüncü Sayfa Haberlerinde Suriyeli Sığınmacıların 'Öteki' Temsili. *Journal Of Security Studies*. 17 (3), 1-36.

Blumer, H. (1958). Race Prejudice As A Sense Of Group Position. *The Pacific Sociological Review*. 1, 3-7.

Bruno, M. (2016). Media Representations Of Immigrants in Italy: Framing Real And Symbolic Borders. *Remhu, Rev. Interdiscip. Mobil. Hum.* 24 (46): 45-58. <https://doi.org/10.1590/1980-85852503880004604>.

Caviedes, A. (2015). An Emerging 'European' News Portrayal Of Immigration?. *Journal Of Ethnic And Migration Studies*. 41 (6), 897-917.

Chiapello, E. & Fairclough, N. (2002). Understanding The New Management Ideology: A Transdisciplinary Contribution From Critical Discourse Analysis And New Sociology Of Capitalism. *Discourse And Society*. 13(2), 185-208.

Cisneros, D. J. (2008). Contaminated Communities: The Metaphor Of "Immigrant As Pollutant" In Media Representations Of Immigration. *Rhetoric & Public Affairs*. 11 (4), 569-601.

- Cooper, S. Vd. (2017). Media Coverage Of Refugees And Asylum Seekers İn Regional Australia: A Critical Discourse Analysis. *Media International Australia*. 162 (1), 78 –89.
- Doğanay, Ü. & Çoban Keneş, H. (2016). Yazılı Basında Suriyeli ‘Mülteciler’: Ayrımcı Söylemlerin Rasyonel Ve Duygusal Gereçeklerinin İnşası. *Mülkiye Dergisi*. 4 (1), 143-184.
- Efe, İ. (2015). *Türk Basınında Suriyeli Sığınmacılar*. Ankara: Seta Yayınları.
- Efe, İ., Pandır, M. & Paksoy, A. F. (2018). *Algular Ve Gerçekler Arasında Türk Basınında Suriyeli Sığınmacılar*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Ekşioğlu Sarılar, N. (2018). Türk Basınında, Anaakım Medyada Mülteci/Sığınmacı Temsili. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*. 10 (1), 139-157.
- Erdoğan, M. M. (2015). *Türkiye’deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul Ve Uyum Araştırması*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Göç Ve Siyaset Araştırmaları Merkezi.
- Erkal, Abdi (2018). Türk Basınının Suriyeli Sığınmacılara Bakışı. S. Gezgin (Eds.). In *Medya Ve İletişime Diyalektik Bakış* (Ss. 239-280). Konya: Eğitim.
- Fairclough, N. (1989). *Language And Power*. London: Longman.
- Fairclough, N. (1992). *Discourse And Social Change*. Cambridge: Polity Press.
- Fairclough, N. (1993). Critical Discourse Analysis And The Marketization Of Public Discourse: The Universities. *Discourse And Society*. 4 (2), 133-168.
- Fairclough, N. (1995a). *Media Discourse*. London: Edward Arnold.
- Fairclough, N. (1995b). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study Of Language*. London: Longman.
- Fairclough, N. (2001). *The Dialectics Of Discourse*. Textus Xiv, 231-242.
- Fairclough, N. (2009). A Dialectical-Relation Approach To Critical Discourse Analysis in Social Research. R. Wodak & M. Meyer (Eds.). In *Methods in Critical Discourse Analysis* (Second Edition) (Pp. 162-186). London: Sage.
- Fairclough, N, Mulderriq, J. & Wodak, R. (2011). Critical Discourse Analysis. T. A. Van Dijk (Ed.). In *Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction* (Second Edition) (Pp. 357-378). London: Sage.
- Fairclough, N. & Fairclough I. (2015). Textual Analysis. Bevir, M. & Rhodes, R. A. W. (Eds.). In *The Routledge Handbook Of Interpretive Political Science* (Pp. 186-198). London: Routledge.

- Farris, E. M. & Mohamed, H. B. (2018). Picturing Immigration: How The Media Criminalizes Immigrants. *Politics, Groups, And Identities*. 6 (4), 814-824.
- Gorp, V. B. (2005). Where is The Frame?: Victims And Intruders In The Belgian Press Coverage Of The Asylum Issue. *European Journal Of Communication*. 20 (4), 484-507.
- Göker, G. & Keskin, S. (2015). Haber Medyası Ve Mülteciler: Suriyeli Mültecilerin Türk Yazılı Basınındaki Temsili. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*. 41, 229-256.
- Göktuna Yaylacı, F. & Karakuş, M. (2015). Perceptions And Newspaper Coverage Of Syrian Refugees in Turkey. *Migration Letters*. 12 (3), 238-250.
- Gölcü, A. & Dağlı, A. N. (2017). Haber Söyleminde ‘Öteki’yi Aramak: Suriyeli Mülteciler Örneği. *Akdeniz İletişim Dergisi*. 28, 11-38.
- Hall, S. (2005). Encoding/Decoding. S. Hall (Ed.). In *Culture, Media, Language* (Ss. 117-127). Londra: Routledge.
- Hall, S. (2017). *Temsil Kültürel Temsiller Ve Anlamlandırma Uygulamaları*. İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Hassan, A. (2018). *Language, Media, And Ideology: Critical Discourse Analysis Of Pakistani News Bulletin Headlines And Its Impact On Viewers*. Sage Open, 1 –15.
- Khosravinik, M. (2010). The Representation Of Refugees, Asylum Seekers And Immigrants In British Newspapers. A Critical Discourse Analysis. *Journal Of Language And Politics*. 9 (1), 1–28.
- Koca Toğral, B. (2016). Syrian Refugees in Turkey: From “Guests” To “Enemies”. *New Perspectives On Turkey*. 54, 55-75.
- López-Sanders, L. & Hana, E. B. (2020). Political Mobilisation And Public Discourse in New Immigrant Destinations: News Media Characterisations Of Immigrants During The 2006 Immigration Marches. *Journal Of Ethnic And Migration Studies*. 46 (4), 820-838. <https://doi.org/10.1080/1369183x.2018.1556464>
- Marshall, C. & Rossman, G. B. (2014). *Designing Qualitative Research*. New York: Sage
- Mccombs, M. & Ghanem, S. I. (2001). The Convergence Of Agenda Setting And Framing. S. D. Reese Vd. (Eds.). In *Framing Public Life: Perspectives On Media And Our Understanding Of The Social World* (Ss. 67-81). New Jersey: Routledge.

- Mohamed, H. S. & Farris, E. M. (2020). ‘Bad Hombres’? An Examination Of Identities in U.S. Media Coverage Of Immigration. *Journal Of Ethnic And Migration Studies*. 46 (1), 158-176. <https://doi.org/10.1080/1369183x.2019.1574221>
- Nolan, D. Vd. (2011). Mediated Multiculturalism: Newspaper Representations Of Sudanese Migrants in Australia. *Journal Of Intercultural Studies*. 32 (6), 655-671.
- Özer, Ö. (2008). İdeolojik Atmosferin Kapsama Alanı: Bozüyük Olaylarının Ortadoğu Ve Ülkede Özgür Gündem Gazetelerinde Sunumu Örneğinde Haber Söyleminde Yapılan İdeolojik Üretime İlişkin Yeni Bir Çözümleme. E. Dağtaş (Der.) In *Türkiye’de Sivil İtaatsizlik Toplumsal Hareketler Ve Basın* (Ss. 377–432). Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Özer, Ö. (2018). *Gökyüzüne Çılgık Öcülerden Eleştirel Söylem Yaklaşımları Ve Özgün Çözümlenmeler*. Konya: Literatürk.
- Paksoy, A. & Şentöregil, M. (2018). Türk Basınında Suriyeli Sığınmacılar: İlk Beş Yılın Analizi (2011-2015). *Selçuk İletişim*. 11 (1), 237-256.
- Pandır, M., Efe, İ. & Paksoy, A. F. (2015). Türk Basınında Suriyeli Sığınmacı Temsili Üzerine Bir İçerik Analizi. *Marmara İletişim Dergisi*. 24, 1-26.
- Richardson, J. E. (2007). *Analysing Newspapers: An Approach From Critical Discourse Analysis*. New York: Palgrave Macmillan.
- Salomoni, F. (2016). Göç Veren’den Göç Alan Ülkeye Geçiş: Akdeniz Modeli Ve İtalya Örneği. S. G. İhlamur-Öner & N. A. Şirin-Öner (Eds.). In *Küreselleşme Çağında Göç* (Ss. 417-438). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Santa Ana, O. (2002). *Brown Tide Rising: Metaphors Of Latinos in Contemporary American Public Discourse*. Austin, Tx: University Of Texas Press.
- Schemer, C. (2012). The Influence Of News Media On Stereotypic Attitudes Toward Immigrants in A Political Campaign. *Journal Of Communication*. 62, 739–757.
- Sunata, Y. & Yıldız, E. (2018). Representation Of Syrian Refugees İn Turkish Media. *Journal Of Applied Journalism & Media Studies*. 7 (1), 129-151.
- Şen, F. (2017). Bir ‘Öteki’ Olarak Mülteciler: Suriyeli Mültecilerin Anaakım Ve Alternatif Medyada Temsili. *Atatürk İletişim Dergisi*. 12, 27-42.
- Toker, H. (2019). Too Similar To Be Different? ‘Syrian Refugee’ Coverage in The Turkish And Norwegian Popular Media. *Kome—An International Journal Of Pure Communication Inquiry*. 7 (1), 63-83.

Uçak, O. (2017). Göç Hareketleri Ve Medyada Göçmen Haberleri. *E-Journal Of New Media / Yeni Medya Elektronik Dergi*. 1 (3), 242-254.

Ünal, S. (2017). Türkiye'nin Beklenmedik Konukları: "Öteki" Bağlamında Yabancı Göçmen Ve Mülteci Deneyimi. *Zfwt*. 6 (3), 65-89.

Van Dijk, T. A. (1991). *Racism And The Press*. Londra: Routledge.

Van Dijk, T. A. (1993). Principles Of Critical Discourse Analysis. *Discourse & Society*, 4 (2), 249-283.

Van Dijk, T. A. (2001). Critical Discourse Analysis. D. Schiffrin Vd. (Eds.). In *The Handbook Of Discourse Analysis* (Ss. 352-371). Oxford, England: Blackwell Publishers.

Van Dijk, T. A. (2005). Contextual Knowledge Management in Discourse Production: A Cda Prospective. R. Wodak & P. Chilton (Eds.). In *A New Agenda in (Critical) Discourse Analysis* (Ss. 71-100). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.

Van Dijk, T. A. (2006). Ideology And Discourse Analysis. *Journal Of Political Ideologies*. 11 (2), 115-140.

Van Dijk, T. A. (2011). Discourse And Ideology. T. A. Van Dijk (Ed.). In *Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction* (Second Edition) (Ss. 379-407), London: Sage.

Van Dijk, T. A. (2018). Discourse And Migration. R. Zapata-Barrero & E. Yalaz (Eds.). In *Qualitative Research in European Migration Studies* (Ss. 227-246). Cham: Springer

Valenzuela-Vergara, E. M. (2018). Media Representations Of Immigration İn The Chilean Press: To A Different Narrative Of Immigration? *Journal Of Communication Inquiry*. 0 (0), 1-23.

Vliegthart, R. & Boomgaarden, H. G. (2007). Real-World Indicators And The Coverage Of Immigration And The Integration Of Minorities in Dutch Newspapers. *European Journal Of Communication*. 22 (3), 293-314. Doi:10.1177/0267323107079676.

Wal, J. T. (1996). The Social Representation Of Immigrants: The Pantanella Issue in The Pages Of La Repubblica. *Journal Of Ethnic And Migration Studies*. 22 (1), 39-66.

Waller, L. G. (2006). Introducing Fairclough's Critical Discourse Analysis Methodology For Analyzing Caribbean Social Problems: Going Beyond Systems, Resources, Social Action, Social Practices And Forces Of Structure

Or Lack Thereof As Units Of Analysis. *Journal Of Diplomatic Language*. 3 (1), 1-20.

Wodak, R. (1997). Others in Discourse, Racism And Antisemitism in Present Day Austria. *Research On Democracy And Society*. 3, 275–296.

Wodak, R. (2001). The Discourse-Historical Approach. R. Wodak & M. Meyer (Eds.). In *Methods Of Critical Discourse Analysis* (Ss. 63- 94). London: Sage.

Wodak, R. (2006). Mediation Between Discourse And Society: Assessing Cognitive Approaches in Cda. *Discourse Studies*. 8 (1), 179–190.

Wodak, R. (2012). Language, Power And Indetity. *Language Teaching*. 45 (2), 215- 233.

Wodak, R. & Reisigl, M. (2001). Discourse And Racism. D. Schiffrin Vd. (Eds.). In *The Handbook Of Discourse Analysis* (Ss. 372-397). Oxford, England: Blackwell Publishers.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

URL-

1<https://www.nolostgeneration.org/sites/default/files/makhalid/3RP%20RSO%202019-2020.pdf> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-2<https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruid/issue/34097/363675> (Erişim Tarihi: 13.07.2020)

URL-3<https://www.reuters.com/article/us-syria-security-toll/at-least-34-turkish-soldiers-killed-in-air-strikes-in-syrias-idlib-syrian-observatory-idUSKCN20L32S> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-4<https://www.aljazeera.com/news/2020/02/turkish-soldiers-killed-air-raid-syria-idlib-200227211119672.html> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-5<https://www.theguardian.com/world/2020/feb/27/dozens-of-turkish-soldiers-killed-in-strike-in-idlib-in-syria-reports-say> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-6<https://www.sozcu.com.tr/2020/gundem/gocmenler-otobuslerle-goc-idaresinden-ayrildi-5650933/> (28.02.2020) (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-7<https://twitter.com/suleymansoylu/status/1235857052548730880> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-8<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/iletisim-baskani-fahrettin-altundan-multeci-aciklamasi-41458569> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-9<https://www.sabah.com.tr/galeri/turkiye/son-dakika-idlibdeki-hain-saldirida-sehit-olan-mehmetciklerimiz> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-10<https://www.sozcu.com.tr/2020/gundem/erdogan-idlibde-59-sehit-verdik-5667724/> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-11<https://www.sabah.com.tr/magazin/2020/03/01/derya-ulug-ve-asil-gok-idlibdeki-hain-saldirida-sehit-olan-mehmetciklerimiz-icin-sarki-yazdi?paging=3> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-12<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/minik-multeciden-yurek-burkan-adimlar-41462231> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-13<https://www.sabah.com.tr/gundem/2020/03/05/orantisiz-guc-zulum-ve-cinayete-donustu> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-14<https://www.sabah.com.tr/gundem/2020/03/04/suleyman-soyludan-multecilere-ates-acan-yunanistan-ile-ilgili-onemli-aciklama> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-15<https://www.hurriyet.com.tr/dunya/amacimiz-siyasi-cozum-ve-baris-41461515> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-16<https://www.sabah.com.tr/dunya/2020/03/12/yunan-sinirindaki-multecilere-mehmetcik-merhameti-yurek-isitti> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-17<https://www.sozcu.com.tr/2020/dunya/son-dakika-stoltenberg-turkiye-agir-bir-siginmaci-yuku-yasiyor-5669951/> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-18<https://www.sabah.com.tr/gundem/2020/03/05/yunan-guvenlik-guclerinin-siddet-uyguladigi-gocmenler-turk-askeri-bize-sahip-cikti> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL 19 <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/son-dakika-haberler-icisleri-bakani-soyludan-flas-aciklamalar-41463350> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-20<https://www.sabah.com.tr/gundem/2020/03/01/son-dakika-multecilerin-sinirina-dayandigi-yunanistandan-turkiyeye-skandal-suclama> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-21<https://www.sabah.com.tr/gundem/2020/03/01/son-dakika-haberi-fahrettin-altun-acikladi-80-bini-gecti> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-22<https://www.sabah.com.tr/ekonomi/2020/03/02/iletisim-bakani-altundan-gocmenlere-iliskin-son-dakika-aciklama> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-23<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/iletisim-bakani-altundan-gocmenlere-iliskin-aciklama-41459568> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-24<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/cumhurbakani-erdogan-ile-borisovdan-ortak-basin-toplantisi-41459597> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

- URL-25<https://www.sabah.com.tr/gundem/2020/03/01/son-dakika-haberi-fahrettin-altun-acikladi-80-bini-gecti> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)
- URL-26<https://www.sozcu.com.tr/2020/gundem/son-dakika-erdogan-acikladi-iste-sinir-gecen-multeci-sayisi-5653022/> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)
- URL-27<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/cumhurbaskani-erdogan-ile-borisovdan-ortak-basin-toplantisi-41459597> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)
- URL-28<https://www.sabah.com.tr/gundem/2020/03/03/yunan-askeri-hamile-kadinlari-dovdu-cocuklarin-biberonunu-bile-aldi> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)
- URL-29<https://www.sabah.com.tr/galeri/dunya/avrupa-basinindan-multeci-itirafi-ab-sinirinda-insanlik-batiyor/3> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)
- URL-30<https://www.sozcu.com.tr/2020/dunya/son-dakika-yunanistandan-flas-multeci-aciklamasi-son-24-saatte-963-engellendi-5671589/> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)
- URL-31<https://www.sabah.com.tr/gundem/2020/02/28/baskan-erdogan-ile-putinin-son-dakika-gorusmesinde-neler-konusuldu-baskan-erdogandan-tarihi-idlib-mesaji>
- URL-32<https://www.sozcu.com.tr/2020/gundem/turkiyeden-yunanistana-kac-gocmen-gecti-kafa-karistirani-rakamlar-5657549/> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)
- URL-33<https://www.sozcu.com.tr/2020/gundem/son-dakika-disislerinden-multeci-ve-goc-aciklamasi-5651575/> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)
- URL-34<https://www.sabah.com.tr/gundem/2020/03/03/multeci-krizi-avrupa-basininda> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)
- URL-35<https://www.sabah.com.tr/dunya/2020/03/03/abd-heyeti-yerinden-edilen-suriyelilere-insani-yardimlari-inceliyor> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)
- <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/son-dakika-haberler-sayilari-her-gecen-saat-artiyor-sinirda-hareketli-dakikalar-41463418> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)
- URL-36<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/disisleri-bakan-yardimcisi-kiran-bm-multeciler-yuksek-komiseri-grandi-ile-gorustu-41462875> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)
- URL-37<https://www.sabah.com.tr/gundem/2020/03/05/son-dakika-yunanistandan-yabanci-gazetecilere-gocmen-baskisi> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)
- URL-38<https://www.sozcu.com.tr/2020/gundem/ilk-haftanin-bilancosu-belli-oldu-bakan-soylyu-son-rakami-acikladi-5664387/> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-39<https://www.sozcu.com.tr/2020/gundem/son-dakika-erdogan-suriyeli-alinin-babasiyla-gorustu-5782883/> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-40<https://www.sabah.com.tr/gundem/2020/03/04/turkiyenin-olusturdugu-guvenli-bolgede-egitim-sevinci> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-41<https://www.hurriyet.com.tr/avrupa/almanya-siginmaci-cocuklar-icin-hareket-geciyor-41489700> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-42<https://www.sabah.com.tr/gundem/2020/03/05/mhpden-sinira-gocmen-kresi> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-43<https://www.sabah.com.tr/gundem/2020/03/05/esi-ile-oglundu-kaybeden-suriyeli-kadının9-cocuguyla-yasam-mucadelesi> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-44<https://www.sabah.com.tr/gundem/2020/03/07/son-dakika-turkiyeden-avrupaya-ve-yunanistana-insanlik-dersi-bir-yanda-utanc-bir-yanda-gurur> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-45<https://www.sabah.com.tr/pazar/2020/03/08/savasın-kaybedenleri-kadınlar-ve-cocuklar> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-46<https://www.sozcu.com.tr/2020/gundem/bir-yanda-can-pazari-diger-yanda-gocmen-pazari-5666655/> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-47<https://www.sozcu.com.tr/2020/dunya/son-dakika-dunyanın-en-buyuk-multeci-kampi-artık-turkiye-sinirinde-atme-kampi-tehdit-olusturuyor-5934552/> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-48<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/bahceli-talimat-verdi-gocmen-cocuklar-icin-kres-kurulacak-41459494> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-49<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/yunan-guvenlik-gucleri-gocmenleri-dovup-saatlerce-ac-susuz-birakmis-41461272> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-50<https://www.sabah.com.tr/gundem/2020/03/02/multeciler-akin-akin-avrupaya-gidiyor-100-binden-fazla-multeci-siniri-gecti> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)

URL-51<https://www.sozcu.com.tr/2020/gundem/multecilerden-yillarca-barındıkları-turkiye-ile-ilgili-tepki-ceken-sozler-5656462/> (Erişim Tarihi: 20.09.2020)